

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קעה

ערב שבת קודש
פרשת וארא
כ"ט בטבת התשע"ז

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ט בטבת ה'תשע"ז - ז' בשבט ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א	כ"ט בטבת	הל' מאכלות אסורות פרק ח.י.	הל' רוצח ושמירת נפש פרק ב.	מל"ת קעט. קפ. קפח.
ש"ק	א' בשבט	פרק יא-יג.	פרק ג.	מל"ת קפא. קפב. קפד. קפה. קפג.
א'	ב' בשבט	פרק יד-טז.	פרק ד.	מל"ת קפז. קפו. קפט. קצ. קצא. קצב.
ב'	ג' בשבט	פרק יז. הל' שחיטה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מל"ת קצג. קנג. קצד. מ"ע קמו.
ג'	ד' בשבט	פרק ג-ה.	פרק ו.	מל"ת קא.
ד'	ה' בשבט	פרק ו-ח.	פרק ז.	מ"ע קמז.
ה'	ו' בשבט	פרק ט-יא.	פרק ח.	מל"ת שו.
ו'	ז' בשבט	פרק יב-יד.	פרק ט.	מ"ע קמח.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.35	5.09.4	12.24	11.54	9.14	6.45	5.45	5.23	4.36	ו', כ"ט בטבת
5.36	5.10.4	12.24	11.54	9.14	6.45	5.44	5.23	4.35	ש"ק, א' בשבט
5.37	5.11.3	12.24	11.54	9.14	6.44	5.44	5.22	4.35	א', ב' בשבט
5.38	5.12.2	12.24	11.54	9.13	6.44	5.43	5.22	4.34	ב', ג' בשבט
5.38	5.13.1	12.24	11.54	9.13	6.43	5.43	5.21	4.34	ג', ד' בשבט
5.39	5.14.1	12.25	11.55	9.13	6.42	5.42	5.21	4.34	ד', ה' בשבט
5.40	5.15.0	12.25	11.55	9.13	6.42	5.42	5.20	4.33	ה', ו' בשבט
5.41	5.15.9	12.25	11.55	9.12	6.41	5.41	5.20	4.33	ו', ז' בשבט

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
4:33	5:48	4:48	5:50	4:37	5:48	4:52	5:51	4:40	5:57
4:40	5:54	4:54	5:56	4:44	5:54	4:58	5:57	4:58	5:57

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, 0793 ISSN 7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

להתעלות עם הרבי עד אין קץ

בראש־חודש שבט החל משה רבנו באמירת 'משנה תורה', אך שרשרת העברת דבר ה' מפי הגבורה ממשיכה מדור לדור • אמירת ה'קדיש' ב'יארצייט' מטרתה להביא לעילוי הנשמה למדרגה גבוהה באין־ערוך • רק על־ידי חיזוק ההתקשרות לרבי ביום ההילולא אפשר להתעלות יחד עמו • לתקנות שהשמיע נשיא הדור יש תוקף זהה למצוות שניתנו ב'משנה תורה', שהרי שתיהן נאמרו "מפי הגבורה"! • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שהראש כולל החיות דכל אברי הגוף, נעשית עי"ז גם המשכת החיות בכל אברי הגוף, - שהרי המטרה והתכלית אינה מציאות הראש עצמה (גם לא החיות דכל האיברים כפי שכלולה בהראש), כי אם המשכת ופעולת החיות (מהראש) בהאיברים (בפועל), אלא שענין זה גופא תלוי באופן התכללות החיות בהראש - כך גם בהנמשל, שהמשכת החיות לכל ימי החודש תלוי ונעשית לפי אופן התכללות החיות בראש החודש, היינו לפי אופן העבודה בר"ח. ומזה מובן עד כמה חשובה ונוגעת העבודה השייכת לר"ח (החל משבת מברכים החודש⁵) - נוסף לכך שגם בכל יום ויום מימי החודש צריכה להיות עבודה השייכת במיוחד ליום זה, וכמדובר לעיל⁶ בענין "בא בימים"⁷, שצ"ל "יומין שלימין"⁸ - להיותה עבודה שנוגעת ופועלת בכל ימי החודש.

א. [...] שבת מברכים החודש כולל כל ימי החודש הבא, שהרי ביום הש"ק זה ממשיכים הברכות על כל החודש¹ - כל פרטי הברכות שנתפרשו בנוסח דברכת החודש ("מי שעשה נסים כו' יחדשהו הקב"ה וכו'"). וכיון שהמשכת הברכות מלמעלה תלוי בעשיית "כלים" למטה², כמ"ש³ "אין עוד כלי ויעמוד השמן", מובן, שביחד עם המשכת הברכות על כל ימי החודש ניתן גם הכח והשליטה לעשיית "כלים", ובמילא, יש להשתדל ביותר ("דארף מען זעהן") לעשות "כלים", מתוך ידיעה שזהו ענין שנוגע לכל החודש.

ובפרטיות יותר: ידוע הטעם שיום הראשון בחודש נקרא "ראש חודש" ולא "תחילת החודש" - כי, כמו שהראש כולל את החיות של כל איברי הגוף, כך כולל "ראש חודש" את החיות של כל ימי החודש⁴.

והנה, כשם שבמשל הראש הנ"ל, הרי נוסף לכך

(5) ועד"ז בערב ראש חודש - שכולל גם ראש חודש עצמו (ובמילא גם כל ימי החודש), שלכן נקרא "יום כיפור קטן" (פר"ח לאור"ח סתי"ז (מהרמ"ק). של"ה (קכ, ב. קעט, א. ועוד). יעב"ץ בסידורו. ועוד).
(6) בהמאמר (לעיל ע' 267). וש"נ.
(7) חיי שרה כד, א.
(8) ראה זח"א קטט, א. רכד, א.

(1) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 160 ובהערה 20.
(2) ראה גם מכתב כ"ו טבת שנה זו (אגרות קודש ח"ה ס"ע קסו).
(3) מלכים ב' ד, ו.
(4) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א"ב. עט"ר שער ר"ה בתחלתו. ובכ"מ.

המהות, עליות שלא בערך, שלכן אינן באות אלא לאחרי הקדמת הטבילה בנהר דינור והעלי' בהעמוד שבין ג"ע לג"ע¹⁷.

ג. וביאור הענין:

גם בנוגע לעליות הנשמה מדרגא לדרגא ישנו ענין של דין ומשפט, כדאיתא בפע"ח¹⁸ שהדין ומשפט הוא "בכל עת שמעלין נשמת האדם למעלה ממדרגתה.. כפי ערך עליות המדרגה ההיא.. כשרצו עתה שישג עלייתו יותר למעלה ממה שהי'.. חוזרים לדון אותו.. כי כפי גדר עליות כן מדקדקין עמו".

וכמסופר שם אודות "נשמת צדיק חכם גדול" שכאשר "היו רוצין להעלותו למדריגה העליונה גדולה" היו דנין אותו "על שפעם א' הי' מכוין בקדושת ובא לציון באומרו לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה, ואז ע"י אותו כוונה שכח והסיח דעתו מן התפילין".

ואם הדברים אמורים "בכל עת שמעלין נשמת האדם למעלה ממדרגתה", גם בעליות שבערך - עאכו"כ שכן הוא בנוגע לעליות שהן באי"ע, כמו עליות הנשמה שביום ההילולא.

ולכן חוזרים ואומרים קדיש ביום ההילולא (אף שלאחר י"א חודש אין עוד צורך באמירת הקדיש בשביל להקל המשפט בגיהנם) - כיון שמצד גודל העלי' ביום ההילולא ישנו דין ומשפט גם ביחס לענינים כאלה שלא הי' בהם משום בלבול ביחס לעליות הקודמות, כי אם ביחס לעלי' חדשה זו, ולזה מועיל אמירת הקדיש ביום ההילולא - להקל בהדין ומשפט שביחס להעילוי שבאין ערוך.

ד. ומזה מובן גם בנוגע לענינו - יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעשירי בחודש שבט:

כיון שהעליות ביום ההילולא הן שלא בערך - לכן צריכים להשתדל שתהי' אצלנו היכולת והאפשריות ללכת ולהתעלות ("מען זאל קענען מיטגיין") ביחד עם הרבי.

- הרבי סיפר, שפעם אחת כשישב החסיד

ב. והנה, בנוגע לחודש שבט - המתברך ביום הש"ק זה - ישנם כמה ענינים, אבל הענין הכי קרוב אלינו והכי נוגע אלינו הוא - יום ההילולא של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעשירי בחודש.

יש לבאר תחילה תוכן הענין דיום ההילולא - ובהקדמה: הסיבה לאמירת קדיש בקשר עם ענין של הסתלקות, היא, כדי להקל משפט הנשמה בגיהנם⁹ (ובלשון הכתוב¹⁰: "סבלות מצרים"). ומטעם זה "נהגו שאין אומרים קדיש.. רק י"א חדשים, כדי שלא יעשו אביהם ואמם רשעים" (אחזוקי אינשי ברשיעי לא מחזקינן¹¹), כי משפט רשע י"ב חודש¹².

ולפי זה דרוש ביאור והסבר מהו הטעם לאמירת קדיש ביום ההילולא בסיום הי"ב חודש¹³ - דלכאורה, כיון שכבר עבר חודש שלם מסיום וגמר משפט הנשמה בגיהנם (שלכן לא אמרו קדיש במשך כל חודש הי"ב) - מדוע אומרים קדיש ביום ההילולא בסיום שנה הראשונה, ועד"ו ביום ההילולא בכל שנה ושנה!?

וההסברה בזה¹⁴ - שאמירת הקדיש ביום ההילולא היא (לא בשביל להקל המשפט בגיהנם, אלא) בשביל עליית הנשמה מדרגא לדרגא (בגן עדן גופא) שנעשית ביום ההילולא בפעם הראשונה וביום ההילולא בכל שנה ושנה.

ואף שהעליות מדרגא לדרגא (בג"ע) הן ענין תמידי, כמאמר חז"ל¹⁵ "ת"ח אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר¹⁶ ילכו מחיל אל חיל כו", אין זה דומה כלל לעליות הנשמה שביום ההילולא, כי, העליות מדרגא לדרגא שבאופן תמידי ("ילכו מחיל אל חיל") הן עליות שבערך, ואילו העליות ביום ההילולא הו"ע דשינוי

9 ראה הנסמן בס' הקדיש (להרב אסף - חיפה תשכ"ו) ע' קלח-קלט.

10 פרשתנו ו.ו.

11 רא"ש ב"מ פ"ה סט"ד"ז.

12 רמ"א יו"ד סו"ס שעו, ובשירי ברכה שם.

13 ראה גם תורת מנחם - התוועדויות ח"ב ע' 167 ואילך.

14 ראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 329 הערה 15. סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 176 ואילך.

15 ברכות ומו"ק בסופן. וראה לקוטי הש"ס להאריז"ל (הובא בתניא אגה"ק סו"ס יז). ובכ"מ.

16 תהלים פד, ח.

17 ראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' לו. וש"נ.

18 שער התפילין פ"י ובהגהה שם. וכו"ה בשער הגלגולים הקדמה כב.

היותו באי"ע אל העליות הבל"ג של הרבי).

ה. ופשיטא – להזהר שלא תהי' חלישות ח"ו בענין ההתקשרות אל הרבי, היינו, לא רק שלילת הפסק ההתקשרות ח"ו, אלא גם שלילת איזו חלישות עכ"פ בקיום תקנותיו של הרבי וכיו"ב. ולהעיר, שלאמיתותו של דבר, גם חלישות בענין ההתקשרות הוי הפסק, וע"ד המשל שהביא רבינו

ר' יעקב מרדכי מפאלטאווא¹⁹ עם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע – לאחרי שכבר היו חברים במשך שלשים שנה, פרץ בבכי, באמרו אל כ"ק אדמו"ר נ"ע: במשך שלשים שנה האחרונות – אתם עליתם למעלה מעלה, ואנכי ירדתי למטה מטה!... ומשמעות הסיפור היתה, שכ"ק אדמו"ר נ"ע קיבל את הדברים בניחותא, היינו, שהסכים אל דברי הרי"מ, כיון שזאת היתה המציאות...

הכח והיכולת להצטרף ולהתלוות אל הרבי בעליותיו ביום ההילולא, אינו מצד הכחות שלנו ("די אייגענע כחות"), אלא מצד ההתקשרות עם הרבי ("דער פארבונד מיט'ן רבי'ן")

הזקן באגה"ת²⁴ "מחבל עב שזור מתרי"ג חבלים דקים .. וכשעובר ח"ו על אחת מהנה – גם עבירה שאין בה כרת – נפסק חבל הדק", כלומר: "הפסק" – בחבל הדק, ו"חלישות" – בכללות החבל²⁵.

ויש להוסיף, שההפסק הוא גם כאשר עוברים על תקנה של הרבי פעם אחת בלבד – ע"ד מ"ש בתניא²⁶ (בהנוגע לצד הקדושה) ש"יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד!"

[וזהו גם הביאור במאמר חז"ל²⁷ שנזכר לעיל²⁸ "מי שלא קרא ק"ש פעם אחת דומה כמי שלא קרא ק"ש מעולם" – כיון שלמעלה הוא ענין נצחי]. וענין זה – חיזוק ההתקשרות – נוגע במיוחד בעמדתו בימי ההכנה ליום ההילולא:

הכח והיכולת להצטרף ולהתלוות אל הרבי בעליותיו ביום ההילולא, אינו מצד הכחות שלנו ("די אייגענע כחות"), אלא מצד ההתקשרות עם הרבי ("דער פארבונד מיט'ן רבי'ן"). וע"ד המדובר לעיל²⁹ בביאור הכתוב³⁰ "ונתתי

והגע עצמך: ר' יעקב מרדכי הי' בעל דרגא, בעל צורה, עובד, ועבודתו היתה בקו המרירות (מצד מרה"שחורה), ועם כל זאת, הרי לגבי עליותיו של כ"ק אדמו"ר נ"ע, לא זו בלבד שכל עניניו של הרי"מ לא היו בגדר מעלה ("זיינע ענינים האבן ניט געהייסן קיין מעלה"), אלא אדרבה, הם היו ענין של מטה!...

וע"ד המדובר לעיל²⁰ בענין "כתר עילאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור צח ואור מצוחצח, איהו אוכם קדם עילת העילות"²¹ – שגם בחינת "כתר עילאה", הרי "קדם עילת העילות", לא זו בלבד שאינו ענין של אור, אלא אדרבה, "איהו אוכם".

ומכל שכן בהנוגע אלינו – שלא זו בלבד שהעבודה שלנו אינה בערך לעליותיו של הרבי, שלכן ה"ז ענין ד"אוכם", אלא גם למטה מזה...

וכיון שכן, צריכים אנו להשתדל ביותר שלא לפגר ("ניט אפצושטיין")... אלא להצטרף ולהתלוות ("מיטהאלטן") אל הרבי בעליותיו – עי"ז שהעבודה שלנו תהי' באופן ד"בכל מאדך"²², "מאד שלך"²³ עכ"פ, "אונדזער בלייגבול" (עם

(24) פ"ה (צה, ב).

(25) ראה סה"מ תרס"ה ע' לג.

(26) פכ"ה (לב, א).

(27) ראה ברכות סג, ב.

(28) בהמאמר (לעיל ע' 268).

(29) בהמאמר (לעיל ע' 272).

(30) פרשתנו ו, ח.

(19) ראה אודותו – סה"ש תר"ץ ע' 92 הערה 30. וש"נ.

(20) בהמאמר (לעיל ע' 269 ואילך).

(21) תקו"ז ת"ע (קלה, רע"ב).

(22) ואתחנן ו, ה.

(23) ראה תו"א מקץ לט, ד. ובכ"מ.

הזקן - שהי' בין המשתתפים בהאסיפה - העיר, שביום זה קיימת מעלה נוספת. המסובים לא ידעו מהי כוונת רבינו הזקן, עד שפירש את דבריו - שמקרא מלא דיבר הכתוב³⁶: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש .. הואיל משה באר את התורה הזאת", התחלת "משנה תורה".
[נתבאר תוכן ענינה דמשנה תורה - שאע"פ

אותה לכם מורשה אני הוי" - שכדי להגיע לשם הוי", הי' הוה ויהי' כאחד³¹, שהוא בבחי' בל"ג, ה"ז על ידי ענין הירושה ("מורשה") דוקא, כי בירושה לא נוגע מצב הירוש, כי אם שייכותו להמוריש, שמצד שייכות זו יורש הוא - גם אם הוא חרש שוטה וקטן³² - את כל נכסי המוריש.
אמנם, אף שכירושה לא נוגע מצבו של הירוש

בעמדנו עתה קודם יום ההילולא נוגע ביותר ענין ההתקשרות, ופשיטא, התנועה דשלילת היפך ההתקשרות ח"ו, לא להיות מנותק ונפרד ("אפגעריסן") ח"ו מהרבי

ש"משה מפי עצמו" אמרה³⁷, אין הכוונה שמשנה תורה לא נאמרה מפי הגבורה ח"ו (שהרי פסק הרמב"ם³⁸ "האומר שאין התורה מעם ה' .. אפילו תיבה אחת, אם אמר משה אמרו מפי עצמו הרי זה כופר בתורה"), אלא, החילוק בין ארבעה ספרים הראשונים ומשנה תורה, הוא, שהספרים הראשונים נתגלו ע"י הקב"ה באמצעותו של משה (באופן שלא התערבה דעתו והשגתו במסירת הדברים), ואילו במשנה תורה נתלבשו ונתאחדו הדברים בדעתו והשגתו של משה³⁹, ולכן מסרם לבנ"י כאילו הי' אומרם "מפי עצמו"⁴⁰ - הוגה

- אעפ"כ מוכרח להיות הקשר עם המוריש, ועד"ז בעניננו, שמוכרח להיות הקשר עם הרבי (ופשיטא שלילת חלישות או הפסק ח"ו), ואז יוכל הוא - מבלי הבט על מעמדו ומצבו - להתלוות אל הרבי בעליותיו.

ולפיכך, בעמדנו עתה קודם יום ההילולא נוגע ביותר ענין ההתקשרות, ופשיטא, התנועה דשלילת היפך ההתקשרות ח"ו, לא להיות מנותק ונפרד ("אפגעריסן") ח"ו מהרבי, כמדובר לעיל³³, שהבן אינו רוצה שאביו לא יהי' אביו ח"ו, וע"י ההתקשרות עם הרבי יכולים להצטרף אל העליות שביום ההילולא.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן, וניגנו "אבינו מלכנו"³⁴].

1. בימי רבינו הזקן התקיימה מסיבה של גדולי הדור שנתאספו יחדיו כדי לקבוע תקנות שונות. מכיון שהאסיפה התקיימה בראש חודש שבט - דובר בה אודות מעלתו של ר"ח שבט³⁵. רבינו

36 דברים א, ג. ה.
37 מגילה לא, ב. וראה לקו"ש ח"ט ע' 9 הערה 6. וש"נ.
38 הל' תשובה פ"ג ה"ח.

39 וי"ל שזהו אחד מהביאורים במארו"ל (ברכות כא, ב. יבמות ד, א) "אפילו מאן דלא דריש סמוכים בכל התורה במשנה תורה דריש" - כיון שבמשנה תורה נתלבשו הדברים (כולל הסדר שלהם) בשכלו והשגתו של משה, ובהכרח סודר הדברים מובן ומושג גם בשכל הנבראים, ובמילא אפשר לדרוש סמוכים (ראה ראב"ן סל"ד הועתק בהגהות מהר"ב רנשבורג ליבמות שם) - הובא ונת' בלקו"ש שם ע' 10 ואילך. ועוד.

40 ובכמה מפרשים משמע (ראה רמב"ן בחוקותי כו, טז. ועוד. וראה בפרטיות תו"ש מילואים לפ' משפטים (כרך יט) סל"ג פ"ב. וש"נ), שההבדל בין ספרים הראשונים (שבהם נאמר 'וידבר הוי' אל משה' וכיו"ב, שמשמעו שמשנה תורה מפי הגבורה) למשנה תורה (שמתחילה "אלה הדברים אשר דיבר משה", שמשמעו שמשנה מפי עצמו אמרה) אינו

31 זח"ג רנו, ב. ועוד. תניא שעהיה"א פ"ז (פב, א). ובכ"מ.

32 ראה נדה מג, סע"ב ואילך (במשנה). וש"נ.

33 בהמאמר (לעיל ע' 272 ואילך).

34 בעת הניגון ככה כ"ק אדמו"ר שליט"א מאד (המור"ל).

35 בזכרון אהדים: אודות עניני חודש שבט.

(שהטועה בזה חוזר⁴⁵), קאי לא רק על משניות, אלא גם על הגמרא – בזמן הגמרא⁴⁶, על דברי הגאונים והראשונים – בזמנם, "ובזמן הזה, גם הלכות פסוקות של פסקי הגאונים הפוסקים כמו הטור והש"ע והגהותיו (ש"ך וט"ז וכו') בכלל משנה יחשבו"⁴⁷, וכן כל פסקי האחרונים ואחרוני האחרונים שנתקבלו בתפוצות ישראל, עד

ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1087 ואילך⁴¹.

בהמשך הענין – שע"ד הנ"ל בנוגע למשנה תורה הוא גם ביחס לכל החידושי תורה שנתגלו ע"י התנאים והאמוראים והת"ח שבכל דור ודור, ש"כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בתורה הכל ניתן למשה מסיני"⁴², ובמילא, כל החידושי

פסק הדין שהטועה ב"דבר משנה" עליו לחזור, קאי לא רק על המשנה אלא גם על הגמרא, פסקי הגאונים הראשונים והפוסקים האחרונים, עד להוראותיו של נשיא דורנו

להוראותיו של נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר – נכללים כולם ב"דבר משנה"⁴⁸. וכמודגש בדברי חז"ל⁴⁹ שאפילו השופטים שבדורות האחרונים הם "כמשה בדורו .. כאהרן בדורו .. כשמואל בדורו", וכיון שהתורה היא תורת אמת, הרי זה שהתורה פוסקת כך הוא לפי שכך הוא האמת, שכן, ההבדל ביניהם אינו אלא בסגנון או באופן ההתלבשות דדבר הוי' בהשגתם ודעתם, ואילו באמיתית הענינים, הרי הכל – החל ממשנה תורה ועד לדברי האחרונים בכל הדורות שלאח"ז, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר – הוא מפי הגבורה. ולכן, מי שאינו מקיים תקנה או מנהג שצוה כ"ק מו"ח אדמו"ר – ה"ז כמו שאינו מקיים מצוה בתורה (רח"ל)⁵⁰.

[נתבאר הטעם שדוקא הגילוי ד"משנה תורה" הי' באופן ד"מפי עצמו", ע"י התלבשות בממוצע המחבר – כיון שמשנה תורה נאמרה "לדור שנכנסו לארץ"⁵¹ שהיו צריכים להתעסק בבירור דברים גשמיים, ובמילא לא הי' בכחם לקבל אור

תורה של הת"ח הם דבר הוי' ממש (כפי שנתלבש בהשגתם ודעתם) – אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: [כיון שהכל הוא מפי הגבורה – לא יתכן בשום פנים להבדיל בין דברי הראשונים ודברי האחרונים, ולומר, אשר בשלמא עם הראשונים אין ביכלתו "להתחרות" ("זיך פארמעסטן") וצריך לקבל את כל דבריהם; אבל אחרונים שלא חיו אלא לפני כמה מאות בשנים בלבד – עמהם יכול הוא "להתחרות", ויש בכחו לברור מדבריהם ולקבוע "שמועה"⁴³ זו נאה וזו אינה נאה...]

[הנהגה זו היא היפך כל ענינו של תלמיד-חכם, שכן, ת"ח אמיתי אינו אלא מי שהוא גדול ביראת-שמים, שע"ז לא יבוא לידי טעות האמורה].

וכמפורש בפס"ד השו"ע⁴⁴ ש"דבר משנה"

אלא בסגנון הלשון בלבד*, כיון שגם דברי משה שבמשנה תורה הם "מפי הגבורה" (כמו דבריו שבספרים הראשונים), אלא, שבנוגע למשנה תורה צוה הקב"ה את משה (מטעם הידוע אליו) לכותבה בסגנון שמשמעו שמשנה מפי עצמו אמרה.

(41) בשילוב שיחת ש"פ מטו"מ תשי"ז. – וראה גם בארוכה לקו"ש חי"ט שם ע' 9 ואילך. ועוד. (* וע"ד שגם בספרים הראשונים מצינו לפעמים סגנון הלשון שמשמעו שמשנה מפי עצמו אמרה.

(42) ראה מגילה יט, ב. הנסמן בלקו"ש ח"ד שם הערה 11.

(43) ראה עירובין סד, א.

(44) חו"מ רטכ"ה.

(45) סנהדרין לג, א. וש"נ.

(46) ראה סנהדרין שם. רמב"ם הל' סנהדרין רפ"ו.

(47) הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב. וראה טור חו"מ שם (וש"נ).

(48) ראה רא"ש סנהדרין שם (אות 1) – הובא בטור שם.

(49) ר"ה כה, רע"ב. הובא ברא"ש וטור שם.

(50) ראה גם תורת מנחם – התוועדיות ח"א ס"ע 163 ואילך.

(51) תניא שבהערה 31.

ולתאחד עם אור האלקי ("אליין קאן מען ניט"), ולכך מוכרח להיות ממוצע המחבר. ואדרבה: ע"י הממוצע ניתוסף עילוי גדול יותר – ע"ד המעלה דמשנה תורה שנמסרה ע"י ממוצע המחבר, משה רבינו, "דער ערשטער רבי", שעד"ז הוא בנוגע לכל דור ודור, כאמור, ש"אתפשטותא דמשה בכל דרא", עד בדורנו זה – כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ז. והנה, החילוק האמור בין דור המדבר לדור שנכנס לארץ, משתקף, בפרטיות יותר, גם בכל דור ודור – בהחילוק שבין יושבי אוהל (שבדוגמת דור המדבר) ובעלי עסקים (שבדוגמת הדור שנכנס לארץ).

וכשם שנת"ל המעלה שבמשנה תורה שנאמרה לדור שנכנס לארץ – עד"ז היא המעלה שבבעלי עסקים לגבי יושבי אוהל:

יושבי אוהל – כיון שנמצאים בד' אמות של תורה ושל תפלה, הרי, התעסקותם בתורה ותפלה אינה כרוכה (כ"כ) בנסיונות הבאים מחמת עניני העולם; משא"כ אצל בעלי עסקים, אשר למרות היותם שקועים במשך כל היום בעניני העולם מתוך חשק ותענוג ("מיט א געשמאק"), ה"ה מנתקים את עצמם ("רייסן זיי זיך אפ") מעסקיהם, ומשקיעים את עצמם בלימוד התורה מתוך חשק ותענוג כזה כאילו שמלכתחילה לא היו שייכים כלל לעניני העולם!⁵⁴

(משיחת ש"פ וארא – כ"ח טבת, מבה"ח שבט, ה'תשי"ב. בלתי מוגה. תורת מנחם כרך ד' עמ' 274)

האלקי ללא ממוצע (לעומת דור המדבר שהיו מופשטים מגשמיות העולם ולכן היו יכולים לקבל אור האלקי ללא התלבשות בתוך ממוצע); אבל לאידך קיימת מעלה במשנה תורה לגבי ד' ספרים הראשונים, כמודגש גם בכך שדוקא ע"י משנה תורה נפעלה המשכת אור האלקי גם במעמד ומצב ירוד (דור שצריך להתעסק בדברים גשמיים) – נדפס בלקו"ש שם ע' 1088 ואילך. ובהמשך לזה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וכשם שהדברים אמורים בנוגע לדור שנכנס לארץ (שכדי לקבל אור האלקי היו זקוקים לממוצע המחבר, משה רבינו) – כך הוא בכל דור ודור, שכדי שיוכלו לקבל את האור האלקי זקוקים הם לממוצע המחבר, "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"⁵².

וזהו הטעם שחסידים "קאכן זיך אזוי" בענין ההתקשרות לרבי,

– דיברתי פעם (בחיי כ"ק מו"ח אדמו"ר) עם יהודי שאינו מחוג החסידים ("אן עולם'שער איד") אודות ענין ההתקשרות אל הרבי, ואמרתי לו פתגם אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁵³: "א מתנגד ווייס נאר ער מיט דעם אויבערשטן!... והשיב לי, שאם כן, מרוצה הוא מדרכו ושיטתו, שכן, זהו היחוד האמיתי, שישנו אך ורק מציאותו של הקב"ה והאדם העובד. – הי' קשה להסבירו שאין זה היחוד האמיתי... (כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר:) "גיי גיב פארשטיין א מתנגד" מהו ענין הביטול והיחוד האמיתי עם הקב"ה!... – לפי שהאדם בכח עצמו אינו יכול להתקשר

(52) תקו"ס תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).
(53) סה"ש תורת שלום ע' 194.

(54) חסר קצת (המו"ל).

אמונה מעל הטבע

כל רגע בגלות הוא הכנה לגאולה

הגאולה ממצרים בפועל – היא בפרשת בא, שבה נאמר "בעצם היום הזה יצאו גו' מארץ מצרים". ולפני זה באה התחלת הגאולה – בפרשת וארא, שבה מסופר אודות המכות, והרי כשהתחילו המכות בטלה עבודה מאבותינו במצרים.

ועוד לפני זה – בתחילת הפרשה – נאמר "לכן אמור לבני ישראל אני הוי'", שזוהי ההודעה (וההתחלה) על הגילוי דשם הוי' דלעילא, שקשור עם הגאולה מגלות מצרים, שהיא גם ההתחלה לגאולה האמיתית והשלימה, עליה נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים וגו'". ולאחרי זה באה פרשת בשלח [...]

וידיעת עניין זה (שהגלות עצמה גורמת העלייה של הגאולה) פועלת שיהיה קל יותר כשנמצאים עדיין בגלות:

לא זו בלבד שיודעים שבודאי יצאו מהגלות, אלא יתירה מזה – שיודעים שכל רגע שנמצאים במעמד ומצב של גלות, מהוה הכנה והכשרה ליציאה מן הגלות אל הגאולה. ובמילא, מסתכלים על כל רגע בגלות – לא כמו רגע בגלות, אלא כמו רגע של הכנה לגאולה.

וההסברה בזה – שבכל פעולה שיהודי עושה בכל יום ויום במשך שהותו בגלות, הרי הוא מאיר עוד חלק בעולם הזה הגשמי והחומרי, ובמילא הרי הוא מברר ומזכך עוד חלק בעולם הזה הגשמי והחומרי, עוד חלק מקליפת נוגה כו', שעל-ידי זה פועלים את תכלית השלימות של ימות המשיח שהוא גילוי אור אין סוף ברוך הוא בעולם הזה הגשמי, כמבואר בארוכה בתנ"א.

וכיוון שכן, הרי מובן שצריכים להסתכל על כל רגע שבו מוכרחים עדיין להיות בגלות – לא כמו רגע של גלות, אלא כמו רגע של הכנה והקדמה לגאולה. ואז, נקל יותר להתמודד עם קשיי הגלות ולעבוד עבודתו כדבעי.

זאת ועוד – שהעבודה היא באופן שהאדם מרגיש את עצמו ל"בן חורין" ("ער איז שוין ניט אין גלות"), והיינו, שהנשמה היא במעמד ומצב של חירות, ועבודתו בגלות היא כמו "בן חורין" שצריך להוציא משהו אחר שנמצא עדיין בשבייה.

ועניין זה מתבטא באמונה בביאת המשיח שיבוא בכל יום – לא אמונה בדרך מקיף, אלא אמונה שחודרת בכל כוחות נפשו בדרך פנימי, ואמונה זו גופא מוציאה אותו מהגבלות של הגלות, ובמילא יכול לעבוד עבודתו מבלי להתחשב במיצרים וגבולים שמצד הגלות.

– וזהו הביאור בפתגם המקובל בשם הבעל-שם-טוב, שכל אחד מישראל יכול לחצות נהר על גבי מטפחת ("דורכשווימען אַ טייך מיט אַ פּאַטשיילע"), אלא שצריך להאמין בזה. והיינו, שכאשר האמונה היא (לא בדרך מקיף, אלא) בדרך פנימי, מעמידה היא את האדם כולו, בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, במעמד ומצב שלה (של האמונה), ואז, לא ייפלא שהוא מושל על הטבע, כיוון שמציאותו היא למעלה מהטבע, וכל מציאות הטבע לא נברא אלא בשבילו, כמאמר רז"ל "בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית", וכיוון שעניין "נקראו ראשית" הוא אצלו בגילוי, פועל הוא כל מה שצריך לפעול באין מפריע.

(תורת מנחם ה'תשי"ד כרך יא, עמ' 40-42)

חינוך הנוער

בשלהי שנת תשי"ט זכה ל'יחידות' אצל הרבי מר שלום לוי (ז"ל) ששימש מזכיר הסתדרות המורים בישראל שהעלה את רשמי ביקורו בעיתון 'דבר' • בחורף תשל"ג שיגר הרב חזקוני מכתב דחוף ליו"ר צעירי אגודת חב"ד הרב ישראל לייבוב (ז"ל) • המכתב עסק באחד הנושאים העיקריים שהועלו באותה יחידות

להוראה. לא נחה דעתו של הרבי מהסברי וטען, כי גם המורים בבית הספר היסודי מוכשרים לחנך ולהורות נוער בגיל ההתבגרות ולדעתו אין חובה קדושה מזו... רק משהבטחתי לו, כי עם שובי, ניתן דעתנו על הבעיה ונעשה כל מה שנוכל בשטח זה, ניאות לעבור לשיחה על העניינים העומדים ברומו של עולם היהדות. יש לשוב לאידיאל שעמד במבחן הדורות, והוא היהדות הנאמנה.

"וכאן שוב עלתה מדבריו קריאה חמה על מורי ישראל, כי יחנכו את הנוער לנאמנות ליהדות המסורתית. את טענותי כי חסרים אנו אותה אמונה המקננת בלבו בערכם ובחינויותם של כל המושגים והאמונות והמצוות שהנחילוננו אבותינו על כן אין אנו הכתובת לקריאתו – דחה בהמשילו משל. על המורים לראות עצמם כרוקחים, הרופא רושם תרופה, נניח אספירין, ועל הרוקח ליתן האספירין. אין הרוקח חייב כלל להיות משוכנע, שהאספירין יועיל..."

הקטעים שצוטטו כאן הם מתוך "וכיח ויאבה – שיחה עם הרבי מלובאוויץ בברוקלין מאת שלום לוי", שהתפרסם ב'דבר' מיום ט' תשרי תש"ך (11.10.59). לימים, שיגר מר לוי את המאמר לעורך המדור ניצוצי רבי (בשנת תנש"א) והוא ראה אור עם הוספות מעניינות בצורה מעובדת בכפר חב"ד". ב'ה' החינוך' – שבועון הסתדרות המורים בישראל שנה לד גליון ב' ז' אלול (31 ביולי) תשי"ט עמ' 15 נאמר בידיעה תחת הכותרת: "מכתב מני. – בקורו של שלום לוי בארצות הברית".

"הרבי מלובאוויץ קובע ראיונות בשעות הלילה... למבוכתי בא הקץ מיד אחר לחיצת היד ואמירת שלום. הרבי הביע מיד משאלה, שהקרה מלב הוגה ידידות, כי אספר לו דבר טוב מישראל... מתגובותיו לתשובתי על הישגיה של המדינה נתברר לי כי לא לבשורה בתחום הכלכלה או המדיניות ציפה, אלא לבשורה ממערכות החינוך. נוכחתי לדעת, כי כל אשר אני מספר לו על הישגי מפעל החינוך בישראל אינו מניח דעתו. הרבי שאל וחקר מה עושים במדינת ישראל בתחום חינוך הנוער בשנים שלאחר גמר בית הספר היסודי ועד לשירות הצבאי".

"הרבי האדיב לא פסק מלבקר את היעדרה של תשומת לב מספקת לגילויי עבריינות הנוער. אין הוא תובע אלא שלא יעזבוהו [את הנוער] לנפשו. ואם מנהיגי הציבור יכולים לטעון כי הם טרודים ואין לבם פנוי לפתרון השאלה הגורלית הזאת, הרי אין המורים יכולים לטעון טענה זו, ומזכיר המורים שמוטל עליו להזכיר למורים את חובתם אינו רשאי לטעון, כי הוא טרוד בעניינים אחרים... הרבי הרחיב את הדיבור בתיאור נזקיה של הבטלה בימי הנוער, שהיא אם כל חטאת, וכבקי ב'אקטואליה' של ישראל תבע ממורי ישראל התנדבות לחינוכו של הנוער שלא זכה לבית ספר תיכון. ניסיתי להסביר לו כי רבים מן המורים התיכוניים פרשו מהסתדרות המורים. וקריאה אליהם תהיה כקול קורא במדבר, וכי אלפים מחברותיהן הן אמהות לילדים ועקרות בית שאינן יכולות להקדיש ערבים

וכו' שיעזרו לו בפעולת הדבר והרחבתה. "אמנם בכלל שייך מבצע זה לצא"ח, אבל כדי שהעסקנים (והעיקר העסקן הראשי) יהי' פנוי לזה לגמרי מטרדות עסקנותו בכלל אפילו הכי חשובים, דרוש שהמבצע יתנהל באופן כעומד ברשות עצמו לגמרי, ורק הפיקוח העליון יוכל להיות בידי הנהלת צא"ח.

"ולכן הנני לבקשו לחו"ד [לחוות דעתו], ובהקדם, האפשר למצוא איש, או אנשים, שיתעסקו בהנ"ל, וכפי התנאים הדרושים מהם בהנ"ל. (וכמובן שברשות כת"ר להתייעץ דבר תוכן המענה עם הנהלת צא"ח וכדומה, ממביני הדבר).

"ולמהירות הדבר הנני לציין בזה אי אלה נקודות בתכנית עבודת המבצע הנ"ל. והם: (א) לבוא בקישור עם הנוער דסוג הנ"ל. (ב) לפתוח משרד, או משרדים, בכמה מקומות, שיוכלו לפנות אליהם הנוער או ההורים שיחיו כדי לייעץ להם איך להסתדר ולעזור להם בזה בכל האפשרות. (ג) סיוע גשמי במדה ידועה בבין הזמנים עד שיסתדרו הנ"ל בסדר בכדי שלא יצטרכו לחפש פרנסה זמנית בלתי מסודרת, ומבלי להתחשב עם הסתדרותם בחנוכם הרוחני. (ד) להשתדל בבין הזמנים האלה וכן גם אחר הסתדרותם בחנוכם הרוחני. אינו מופרך שההתעסקות בזה תכריח גם ייסוד מוסדות מיוחדים ללימוד מלאכה וכדומה, ואינו מופרך גם שהרבה מהם, ובפרט בעלי כשרון, יושפעו להמשיך לימודיהם בישיבות וכדומה, אך הקיימות או במחלקות (כולל ישיבות חדשות) המסוגלות לאלה שע"ע לא למדו לימודי קודש.

"כדאי לחשוב כבר תיכף גם ע"ד אשה המסוגלת לזה כתנאים דלעיל להנהלת מחלקה מבצע המיוחדת לבנות הבטלות מסוג הנ"ל. ובאם ימצא מנהל המבצע - או גם המנהלת, הנה כאמור לעיל מקווים אנו אשר עכ"פ לשנה ראשונה תהי' משכורתם שלימה מכאן, וכן גם הוצאות הנהלת המשרד וכדומה במדה המינימלית המוכרחת עכ"פ. נא לא להחמיץ את השעה, אשר בכלל כל רגע מוקדם יקר הוא להצלה כהנ"ל, ולדון ע"ד השאלה הנ"ל בכובד ראש ובזריזות, ולהודיענו בהקדם חו"ד בזה. בת"ח למפרע ובברכת כט"ס, הרב ח.מ.א. חדקוב".

"בְּקוֹר מִיּוּחַד סוּדֵר בְּשִׁבְלֵי לׁוּיִן בְּבֵית הָרֵב מְלוּבְאוּיִץ, הָרֵב מִנְחָם שְׁנִיאֹרוֹסוֹן. וְהוּא שׁוֹחַח אֹתוֹ כְּשִׁעֲתִיִּים מִתְּשַׁע עַד 11 בְּלִילָה עַל הָעֲנִיִּינִים הָעוֹמְדִים בְּרוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָמְנוֹ: עַל הָעֲבֵרִיּוֹת וְעַל הַנוֹעֵר בְּמִדֵּינַת יִשְׂרָאֵל, תְּפִקִּידוֹ שֶׁל הַמּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, תְּעוֹדָתוֹ וְעֵתִידוֹ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל וְעוֹד. הִיתָה זֶה שִׁיחָה מְעוֹרֶרֶת מִחֲשָׁבוֹת, מְלַבֶּבֶת וּמְעִינִית..."

בנושא זה של טיפול בנוער בגיל שבין בתי" הספר היסודיים טיפל הרבי שנים רבות. כבר בשנת תשט"ז משגרת מזכירות הרבי מכתבים לצא"ח לטפל בנושא הנוער המזונח (ראה התקשרות גיליון תשנ"ו). להלן מכתב נוסף מחורף תשל"ג. בקיץ של אותה שנה יצא הרבי במבצע "מפי עוללים ויונקים", אך לפנינו מדובר במסמך ייחודי ששיגרה מזכירות הרבי לרב ישראל לייבוב, יו"ר צעירי אגודת חב"ד, בתאריך י"ג באדר א' ה'תשל"ג: "כבר לפני כמה זמן עוררתי שימת לבכם של כמה מאנ"ש שיחיו באהקת"ו [בארצנו הקדושה-תבנה ותכונן], ובתוכם כמדומני גם את כת"ר, על החובה הגדולה לטפל ברבנות בני הנוער באהקת"ו בגיל המסיימים את בה"ס היסודיים, ומבלי להמשיך לימודם בישיבה או בבי"ס מקצועי מתגוררים הם בחוצות משך כמה שנים בלי השגחה וחנוך כל שהוא.

"התוצאות מהמצב הנ"ל מוכנות לכל, וגם זכו כבר לפרסום רב בעתונות. אבל כנראה לא נעשה עדיין כלום להטבת המצב. והנה לבד חובת ההצלה בהנ"ל, הנה בשים לב לזה אשר בתוך הנוער הנ"ל נמצאים הרבה אשר לפני זה למדו בבת"ס [בבתי" ספר] שאינם מתנהגים עטה"ק [על טהרת הקודש], הנה יכלו לנצל את ההזדמנות הזאת להכניסם תחת כנפי השכינה. והנה למרות שכל מי שדברתי אתם בניד"ז [בנידון זה] הודו לי על הנחיצות הגדולה לטפל בזה, בכל זאת, וכמדומני בעיקר מפני חסרון האמצעים הכספיים הדרושים לזה, לא הביאו לפועל את המבוקש מהם.

"והנה נשקפה כעת בעזה"ש"ת האפשרות אשר לא תהי' מניעה כספית להתחיל עכ"פ במדה מצומצמת - ואינו מופרך גם בהרחבה יותר - מבצע בתקון הנ"ל, באם רק יהיו אנשי מרץ, ועכ"פ אחד שמוכשר לזה ושיתמסר לזה בכל זמנו. והוא ימצא את העוזרים הדרושים ובמסגרת התקציב

פרשת וארא

ושמי ה' לא נודעתי להם (ו,ג)

סיבת שעבודם של בני־ישראל במצרים היתה כי הקב"ה רצה שיתגלה אליהם שם הוי' בשעת מתן־תורה [כדכתיב (דברים ה'): "פנים בפנים דיבר הוי' עמכם"]. לפיכך היו בני־ישראל זקוקים להקדמת זמן של סבל וייסורים, כי על־ידי זה נתעוררה בהם תשוקה עזה לצאת מאפלה לאורה, ואז נעשו ראויים להתגלות אור התורה [ובלשון רז"ל (ברכות ה'): "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא נתנן אלא על־ידי ייסורים... תורה וכו'"].

זהו שאמר הקב"ה למשה "ושמי הוי' לא נודעתי להם": אתה שאלת "למה הרעותה?". ובכן, דע כי סיבת הדבר היא רצוני לגלות לישראל את שם הוי', גילוי שלא זכו לו אפילו האבות.

(תורה אור פרשת שמות, דף ג, עמ' ב וג)

* * *

מבואר בחסידות, שהאבות, אשר קדמו למתן־תורה, לא זכו לגילוי שם הוי', ואילו בני־ישראל זכו במתן־תורה לגילוי שם הוי' [כפי שנאמר בהמשך הכתוב, "לכן אמור לבני־ישראל אני הוי'... וידעתם כי אני הוי'"]. ויש לשאול, מכיוון שכבר עברו אלפי שנים מאז שנתגלה שם הוי' במתן־תורה, מה שייך אלינו העניין ד"שמי הוי' לא נודעתי להם" (והרי התורה היא נצחית)?

ויש לומר, דאף־על־פי שבמתן־תורה נתגלה שם הוי', מכל־מקום כיוון שלעתיד־לבוא יתגלה שם הוי' באופן נעלה לאין־ערוך, כמבואר בחסידות, נמצא, שגם המעמד ומצב שלאחרי מתן־תורה הוא באופן ד"שמי הוי' לא נודעתי" בערך לאותו הגילוי שיהיה לעתיד־לבוא.

(ספר השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 262)

והייתי לכם לאלוקים (ו,ז)

מדוע רק שם 'אלוקים' בא בנטייה של 'אלוקינו' (אלוקה שלנו)? ההסבר הוא כי לומר על ה' שהוא שלנו שייך רק כשכא בצמצום; והצמצום הוא בחינת שם אלוקים, כידוע.

(דבר זה נתגלה לרבינו הזקן נ"ע בחלום, בהיותו בכפר פיענע, סמוך להסתלקותו, והוא אמר על כך: "הקושיא - טובה, והתירוץ - פשוט...").

החידוש בפסוק זה - "והייתי לכם לאלוקים" - הוא, שהקב"ה הבטיח למשה רבנו שאף שם הוי' (הנזכר בפסוק שלפניו - "אמור לבני־ישראל אני הוי'") יתגלה ויאיר לנשמות ישראל כמו שם אלוקים, שהוא בבחינת אלוקה שלנו.

(אור התורה שמות, כרך א, דף ריג)

העולם כולו משול לספינה בים סוער

אין להשליך מתוכה את הטלית והתפילין

מי שנדמה לו שקשה לו לקיים עניין פלוני ופלוני, והוא סבור שעלידי זה שיותר בעניין מסויים זה, יהיה לו קל יותר הן בגשמיות והן ברוחניות, משום שעניין זה יחדל מלבלבל אותו כו' – עליו לדעת שהאמת היא בדיוק להיפך: עלידי הוויתור נעשה המצב גרוע יותר הן ברוחניות והן בגשמיות, ודווקא על ידי עניין המסירות־נפש, אפילו על הנהגה בעלמא - נפטרים לגמרי מכל עניין השיעבוד. וכן הוא גם בעניינים הנוגעים אל הזולת: ובהקדמה – דכיוון ש"כל ישראל ערבים זה בזה", צריך כל אחד ואחד מישראל לעסוק גם בענייני הכלל, ובפרט אלו שהם "אנשים כלליים", שתפקידם ועניינם לעסוק בענייני הכלל.

אמנם, כאשר צר לו הזמן, שאין לו די פנאי, או שחסר לו כוח או מרץ כו', והוא סבור שעלידי זה שימעט בעבודת הכלל יהיה לו קל יותר מבחינת הזמן או הכוח – עליו לדעת שהאמת היא בדיוק להיפך: עלידי שימעט בעבודת הכלל – יקשה עליו עוד יותר, ודווקא עלידי שלא יותר בשום דבר – יהיה לו קל יותר, כיוון שאז מתבטלת הקליפה המבלבלת.

וכל זה הוא לא רק בעניינים המחייבים על־פי דין, אלא גם בנוגע לעניינים של הידור (אם הוא שייך להידור זה) – שגם עליהם יש לעמוד בתוקף, עד כדי מסירות־נפש. וכידוע המשל בזה (שרבים נוהגים לספרו) – מספינה שעמדה לטבוע, והמלחים הורו שלא להשליך את המשאות הכבדים שבה, ועלה בדעתם של נוסעי הספינה, שלכל־לראש ישליכו את הטלית והתפילין, ורק אחר־כך – אם זה לא יעזור – ישליכו את האבנים הכבדות... וכן הוא גם בנמשל:

כללות העולם נמשל לספינה בים סוער. ומובן, שכאשר ישנה "רוח סערה", ועומדים לטבוע – אין שום מקום בשכל "להשליך" לכל־לראש את הטלית והתפילין.

ומובן שעניין זה הוא לאו דווקא בתפילין דרש"י שהם חיוב על־פי דין, אלא גם בהתפילין שהם מצד הידור, תפילין דרבננתם, וכן בתפילין דשימוש־רבא ודראב"ד – לאלה השייכים לזה. וכן הוא בנוגע לכל ענייני התורה – ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין" – שיש עניינים שמחוייבים בהם על־פי דין (כתפילין דרש"י), ויש עניינים של הידור (כתפילין דר"ת וכו'). וכאשר במצב של קשיים כו', "משליכים" ומוותרים לכל־לראש על עניין רוחני, בין אם זהו עניין של חיוב ובין אם אין זה אלא הידור (למי ששייך להידור) – הרי זה מוכיח, שכל ענייני התורה והמצוות אינם מתוך נעימות ועריכות ("געשמאק"), אלא בדרך של כפייה, בבחינת "וימררו את חייהם". ועוד זאת, שלא זו בלבד שעלידי זה אין נפטרים מהקשיים וכו', אלא אדרבה, הקשיים מתגברים עוד יותר ("בעבודה קשה בחומר ובלבנים גו"); ולאידך גיסא – כאשר לא מוותרים ועומדים בתוקף, אזי נעשה "לכו לסבלותיכם", שמתבטלים השיעבוד והקשיים כו'.

(מתוועדות שבת־קודש פרשת שמות, מברכים החודש שבט ה'תשט"ז – תורת מנחם כרך טז עמ' 19)

הלכות ומנהגי חב"ד

חסידות³.

גילוי משיח: בראש־חודש מתגלה בכל אחד ואחד מישראל ניצוץ משיח שבו, בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת יחידה הכללית, נשמתו של המשיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו ובכל ענייניו, שנעשים חדורים בבחינת היחידה. והעיקר, שעלידי זה נעשה התגלות וביאת משיח צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד"⁴.

ענייניו של ראש־חודש שבט: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה (כולל אתפשטותא דמשה שבכל דור) באר את התורה", "בשבעים לשון פירשה להם"⁵ - זו עבודתו המיוחדת של נשיא דורנו בהפצת התורה והמעיינות גם לאלו שנמצאים במעמד ומצב ד"אחר", שבשביל שיהיו במעמד ומצב ד"בן" (בפועל ובגילוי), צריכים לתרגם להם ענייני התורה "בשבעים לשון"⁶.

ערבית: לפני שמונה־עשרה אין מכריזים 'יעלה ויבוא'⁷, אבל טופחים על השולחן, להזכיר לציבור לומר זאת.

ברכת המזון: טעה ולא הזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון (הערב או מחר, עד לפני השקיעה של מוצאי שבת־קודש - מוצאי ראש־חודש⁸), ונזכר אחר שאמר "ה" של "בונה ברחמיו ירושלים" אומר "ברוך... שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון", בלא חתימה. אבל אם נזכר אחר שאמר

שניים מקרא ואחד תרגום: הנוהגים כמנהג רבותינו נשיאינו, קוראים עלייה אחת או שתיים ביום חמישי בלילה אור ליום שישי. ביום שישי אחר חצות מתחילים שוב מההתחלה, וקוראים את כל הסדרה עם הפטרתה "כה אמר ה' אלוקים". בשבת בבוקר לפני התפילה, קוראים שוב מ'שביעי', עם הפטרת "השמים כסאי". הנוהגים במנהג הרגיל, קוראים את כל הסדרה ביום שישי אחר חצות עם שתי הפטרות.

יום שישי

כ"ט בטבת - ערב ראש־חודש

בשיעור התהילים אומרים היום גם את השיעור של יום ל' בחודש¹.

שבת־קודש פרשת וארא

ראש חודש - א' בשבט

[מנהגי ראש־חודש פורטו לאחרונה בגליונות: תתקנ"א, תתקנ"ה, תתקנ"ט. כאן נוספו כמה ביאורים, הלכות והנהגות].

התועודות: "התועודות דסעודה שלישית, שבת מברכים, ויומי דפגרא - בראשי חדשים ומועדי אנ"ש - צריכים להתקיים בבית־הכנסת"².

עבודה פנימית: בכל ראש־חודש, באחד לחודש, נהג כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לומר: "חודש טוב! שנתייגע בעבודה בפועל כדי לחוש את החיות פנימי בהרגש בפועל, הרגש המביא לידי פועל במידות טובות ובהרחבת הבנה והשכלה של

(1) ספר המנהגים עמ' 19.

(2) היום־יום ל' ניסן, מאג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה עמ' שלג (וצ"ע מפני מה לא נעתק בס' המנהגים). להעיר מאג"ק שלו ח"ז עמ' שכד (ובמבוא לקונטרס ומעין עמ' 4): "רגלים היו אנ"ש להתועד שתי פעמים בשנה, ביו"ד וי"ט כסלו... ומאז נוסדה ישיבת תורת, הנה בשנת תרנ"ח, ע"פ הוראת... [כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, הוסיפו] לסדר בכל ראש־חודש התועודות התלמידים...".

(3) תרגום מאידיש - אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג עמ' תמ. וראה 'ספר המאמרים־מלוקט' לכ"ק אדמו"ר חלק ד עמ' רס: "כי בראש חודש הוא מולד הלבנה... דלית לה מגרמה כלום. וכן הוא בישראל, שדומין ללבנה ומונין ללבנה, שבראש חודש הוא זמן מוכשר לגלות כח הביטול שישנו בכל אחד מישראל".

(4) ספר־השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 123.

(5) דברים אג"ה ובפירושו רש"י.

(6) ספר־השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 188 הערה 7.

(7) ע"פ סידור אדה"ו.

(8) קצות־השולחן סי' מז ס"ד ע"פ סידור אדה"ו.

השני קוראים למפטר בפרשת פינחס, "וביום השבת... ובראשי חדשיכם... ונסכו" (במדבר כח, ט"ו). הגבהה וגלילה. הפטרה: "כה אמר ה', השמים כסאי" (ישעיה ס"ו), ובסופה חוזרים שוב את הפסוק "והיה מדי חודש", כנדפס. קרא הפטרה אחרת - קורא אחריה 'השמים כסאי'. ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה¹⁶.

אין אומרים 'אב הרחמים'.
מוסף: 'אתה יצרת'. טעה ואמר 'תיקנת שבת', לא יצא¹⁷.
יום התועדות.

מנחה: אין אומרים פסוקי 'צדקתך'.
שכח 'יעלה ויבוא' במנחה, ונזכר בערבית של (מוצאי שבת קודש, שהיא) מוצאי ראש-חודש - מתפלל שתיים, הראשונה לערבית, והשנייה בתורת 'תפילת נדבה' דווקא¹⁸ [כדי להשלים מספק את התפילה החסרה. כמוכן - ללא הזכרת 'יעלה ויבוא'].

יום ראשון ב' בשבט

[בחודש מרחשוון תשל"ח שאל אחד השלוחים את הרבי בעניין עריכת חתונה, והזכיר כמה תאריכים אפשריים וכתב סברות לכאן ולכאן, וביניהם התאריך "אור ליו"ד שבט". הרבי מחק תאריך זה¹⁹, והוסיף: "ידוע דעתי - בהקדם הכי

16 לוח כולל-חב"ד, פרשת מקץ.
17 בלוח כולל-חב"ד: "טעה ואמר 'תיקנת שבת', עד שלא סיים תפילתו - חוזר ומתחיל 'אתה יצרת', ואם סיים תפילתו - חוזר לראש התפילה, ואם אמר 'אתה יצרת' אע"פ שחתם 'מקדש השבת' בלבד - יצא". וראה ב'התקשרות' גיליון תקי"ז הערה 5 וש"נ.
18 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז ס"י קח ס"ז. בתפילה הראשונה יאמר 'אתה חוננתנו', אבל לא בשנייה (שם סט"ז).
19 השליח הציע לרבי את התאריכים: יב טבת, ז שבט, אור לי' שבט, ז אדר; והרבי מחק רק את יו"ד שבט, ולא את התאריכים שלפניו ושלאחריו. ראה 'התקשרות' גיליון תרל"ג.
וצ"ע הטעם (ואולי הוא הוראה פרטית), כי אף שבט"ז וש"ך (יו"ד) שצה"ס ק"ג) ס"ל שבכל יארציית אין להשתתף בסעודה של שמחה, וכן נפוץ לנהוג לגבי יא"צ פרטי בין אנ"ש - הרי אין זה נהוג כלל לגבי ימי היולול של רבותינו, ואדרבה ידוע שנהוג לערוך נישואין בימים אלו, וראה באג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ נ"ע (כרך יא עמ' יא) על חתונה שנערכה לא' מתלמידי ת"ת ביום היולול הראשון של אביו נ"ע (תרפ"א) ללא כל הסתייגות. וכן בס' ימי בראשית (עמ' הקורא.

תיבת 'ברוך'⁹ של הברכה הבאה, "הטוב והמיטיב", אינו חוזר. אם לא הזכיר גם של שבת, כוללן יחד: "שנתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית וראשי חדשים לזכרון, בא"י מקדש השבת וישראל וראשי חדשים", ככתוב בסידור. ואם נזכר אחרי תיבת 'ברוך' הנ"ל - חוזר לראש ברכת המזון.

התחיל סעודתו מבעוד יום ואכל כזית, ונמשכה סעודתו אפילו כמה שעות אחר צאת היום - מזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון, בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית¹⁰.

ב'יעלה ויבוא' המברך מגביה קולו מעט והשאר עונים 'אמן' על 'זכרנו ... לטובה', ופקדנו בו לברכה, 'והושיענו... טובים¹¹ - "בין הפרקים ובסוף ברכה זו (השלישית)"¹².
שחרית: חצי הלל¹³, ואברהם זקן, זבדיה¹⁴, קדיש תקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה: מוציאים שני ספרי-תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע, חצי קדיש. מניחין את ספר-התורה השני על השולחן¹⁵. הגבהה וגלילה לספר הראשון. בספר

9 שו"ע אדה"ז סי' קפח סו"ס י. סידור אדה"ז. ולא התקינו לומר 'יעלה ויבוא' ב'הרחמן' כמו שהורו למי ששכח להזכיר 'ועל הניסים', משום הזכרת שמות שיש בו, שם סעיף יב.
10 שו"ע אדה"ז שם סעיף יז.
11 ראה מקור מנהג ענייניו זה (בכלל) מרב האי גאון, בשער-הכולל פ"ט ס"ק לו.

12 לקוטי-שיחות חכ"ד עמ' 380. ופשוט, שהכוונה שמותר לענות רק בין 'בונה ברחמי ירושלים' לברכה רביעית, ששם אין את הטעם שג' הברכות צ"ל "לכתחילה בתכיפה אחת מן התורה" כמ"ש בשו"ע אדמוה"ז סי' קפג ס"א (ודלא כמ"ש בס' הפסק בתפלה ספ"ג ובמילואים, גם במהדורתו החדשה, לחדש שבין 'יעלה ויבוא' ל'בונה ירושלים' נקרא ג"כ "בין הפרקים". וע' מש"כ בזה בס' פסקי תשובות סי' קפג הערה 64).

13 לענין הפסקה לעניית אמן בהלל דר"ח וחוהמ"פ, ראה המסקנה ב'התקשרות' גיליון תמא. שלפי אדה"ז כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (ודלא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלח), וש"נ.

14 ראה בעניין זה ב'סידור רבינו הזקן עם ציונים, מקורות והערות' על אתר (עמ' תפא, ובקונטרס המילואים שלו, עמ' סד).

15 מימין הספר הראשון, כן נהוג בבית חיינו כפי שמסר הרב מאיר שי' הארליג. ודלא כמ"ש בפסקי תשובות (סי' קמו ס"ק י', משו"ת משנה הלכות ח"ג סי' כב) להניחה מצד שמאל, קרוב לבעל-הקורא.

אפשרי²⁰].

יום רביעי

ה' בשבט

יום שלישי בלילה, אור ליום רביעי: במקום שצפויה עננות מוגברת, יש לקדש את הלכנה מיד כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעתי-לעת) מהמולד (החל מהערב).

123) מובא אודות נישואי בתו (תח"י) של הרב רפאל נחמן הכהן ז"ל (מתלמידי התמימים בליובאוויטש) להרב יצחק גנובורג ע"ה באור לב' ניסן תש"י, שהרבי ענה לו שלא ידחו ח"ו את הנישואין (מפני ההסתלקות ביו"ד שבט דאז), ולא עלה על הדעת למנוע 'הילולא' ביום הילולא, וראה 'התקשרות' גיליון תשנ"ז עמ' 16.
20) קונטרס 'השליחות לארה"ק, תשל"ו-תשל"ח', עמ' ק.

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת - לאור תורתו והזכותו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

- ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד •
- הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי.ש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש